

N:o 25.

Ank. till Riksd. kansli den 15 april 1902 kl. 3 e. m.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärder för släckande af skogseld.

I en inom Andra Kammarerna väckt, till utskottets behandling hänvisad motion n:o 157, hemställer herr *J. Olofsson* i Digernäs, »att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och till Riksdagen framlägga förslag till sådana förändrade bestämmelser, att uppbåd af krigsfolk för skogselds hämmande må kunna ske af vederbörande regementschef eller på ett mera praktiskt sätt, än nu är förhållandet, och att kommunerna blifva ålagda tillsätta för ändamålet erforderligt antal brandpoliser, med rätt för desse att uppbåda folk för hämmande och släckande af skogseld.

Till stöd för sin framställning anför motionären:

»I anledning af den motion, n:o 99, som herr Oswald Emthén väckt vid innevarande riksdag, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med förslag till skärpta bestämmelser om straffpåföljd för underlåtenhet att inställa sig vid och biträda med släckning af skogseld, har undertecknad en afvikande mening gent emot motionären, nemligen deruti, att jag tror icke höjda böter och straffbestämmelser ensamt råda bot för missförhållandet i fråga, hvarför jag anser, att den skrifvelse, som af Riksdagen möjligen kan komma att beslutas, ej allenast må innehålla framställning om skärpta

straffbestämmelser, hvilka enligt min mening skulle vara till liten nytta. Deremot anser jag, att mera praktiska åtgärder från både statens och kommunernas sida kunde och borde vidtagas.

Sistlidne sommar utbröt en ganska stor och hotande skogseld i Undersåker i Jemtland. Konungens befallningshafvande i länet måste vidtaga, snart sagdt, alla möjliga åtgärder för eldens begränsande, hvilka åtgärder sträckte sig så långt, att ej allenast manskap från artilleriet i Östersund och andra regementen utkommenderades, utan en mobilisering af Jemtlands fältjägerregementes stam måste vidtagas. Denna åtgärd, förmodar jag, var af behovet påkallad och hade säkerligen medfört mera och effektivare gagn, om mobiliseringen utförts på ett mera praktiskt sätt, än som, enligt min och flere andras mening, var förhållandet.

Att, när elden rasar i Undersåker, beordra folk t. ex. från Frostviken, som ligger cirka 30 mil från brandstället och är i saknad af tidsenliga kommunikationer, synes mig icke vara en praktisk anordning, egnad att i rätt tid ingripa mot en så snabb fiende som — elden. Dertill kommer, att vägen för dessa aflägsset boende förlängdes cirka 10 mil för att samlas på Frösö läger och byta om kläder.

Detta förfaringssätt måste vara opraktiskt, alldenstund det fans beväring och annat manskap, som kunnat uppådas på mycket närmare håll, eller folk att få på mycket kortare tid. Härmed har jag endast velat påvisa, att från statens sida mycket effektivare åtgärder kunna och böra vidtagas vid dylika eldsvådeutbrott, t. ex. att vederbörande regementschefer finge uppåda kronans folk på nära och tjenligt håll, utan att vidtaga så vidlyftiga och omständliga åtgärder, som äro föreskrifna för att möta en yttre fiende.

Det torde ock kunna ifrågasättas, huruvida icke kommunerna böra åläggas tillsätta s. k. brandpoliser, som vid skogsbrand egde att enligt föreskrift båda folk på landet för att biträda vid släckningen, emedan det oftast kan inträffa, att länsmanen och fjerdingssmanen äro allt för aflägsna från olycksstället. En del kommuner har redan insett nödvändigheten häraf och har för den skull tillsatt sådana brandpoliser, hvilket ju sålunda pekar derhän, att alla borde hafva skyldighet göra det.

Såsom i motionen angifves, har Riksdagens uppmärksamhet å nu gällande bestämmelser rörande allmänhetens åligganden i afseende å släckning af skogseld, hvilka bestämmelser finnas sammanfattade i 15 kap.

byggningabalken, förut varit påkallad genom en af herr O. Emthén till innevarande års riksdag ingifven motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående skärpt straffpåföljd för underlåtenhet att biträda vid skogselds släckande. Lagutskottet, som haft att yttra sig öfver denna framställning, har i sitt den 14 sistlidne februari afgifna betänkande anført:

»Lika med motionären håller lagutskottet före, att de bestämmelser i berörda hänseende, som för närvarande finnas stadgade, äro föråldrade och otillfredsställande. Byggda på äldre tiders enklare förhållanden, innebära de, såsom erfarenheten ock visat, numera ett alltför svagt skydd mot ifrågavarande från både allmän och enskild synpunkt svåra och beaktansvärda onda. Tillämpningen af berörda bestämmelser torde derjemte erbjuda synnerliga svårigheter, och det läser knappast låta sig göra att med ledning af dem komma till någon bestämd uppfattning om t. ex. hvilka personer skyldigheten att i ett särskildt fall inställa sig för skogselds släckande i sjelfva verket åligger och hvilka ansvaret bör drabba i händelse af underlåtenhet härutinnan. Ådömande af de i paragrafen föreskrifna böter torde på denna grund icke ofta kunna förekomma, och desamma äro dessutom, såsom motionären framhållit, bestämda till sådana belopp, att någon kraftigare verkan af det straff, hvartill den tredskande kan blifva fäld, icke läser vara att emotse.

Att på förevarande område åstadkomma en fullt nöjaktig lagstiftning torde emellertid utgöra en ganska svårlöst fråga. Hittills gjorda försök härutinnan hafva icke vunnit framgång. Den s. k. norrländska skogskomitén framlade sålunda i sitt den 21 december 1870 afgifna utlåtande förslag till bestämmelser i ämnet, men dessa godkändes icke vare sig af Kongl. Maj:t eller af Riksdagen, der desamma på grund af väckta motioner två särskilda gånger i hufvudsak varit under ompröfning.

I Norge finnas stadganden i ämnet utfärdade genom en lag af den 27 juli 1896, enligt hvilken häradsstyrelsen kan genom beslut, som stadfästes af Konungen, meddela föreskrifter angående förebyggande och släckning af skogseld samt rörande sättet för anskaffande af de till föreskrifternas genomförande behöfliga medel. Genom dylika föreskrifter kan det, enligt hvad nämnda lag vidare innehåller, åläggas dels hvarje inom häradet bosatt egare, förvaltare eller brukare af matrikelförd jord att efter val af häradsstyrelsen för viss närmare angifven tid öfvertaga tillsynen öfver föreskrifternas efterlefnad samt vara ledare af släckningsarbete, dels ock hvarje inom häradet boende arbetsför man att efter tillsägelse infinna sig på brandstället och delta i släckningsarbetet, för

så vidt han icke är af laga förfall hindrad. Sådana närmare föreskrifter hafva sedermera blifvit inom ett flertal härad beslutna samt af Kongl. Maj:t genom särskilda resolutioner fastställda; och hafva härigenom stadganden meddelats om härads indelning i brandrotar, om tillsättande af brandmästare eller brandfogdar, om dessas åliggande, om tillsyn, huruvida skogseld utbryter m. m.

Huruvida och i hvad mån den i Norge sålunda tillämpade anordning kan förtjena att lända till efterföljd vid utarbetande inom vårt land af lagbestämmelser i ämnet, är ett spörsmål, öfver hvilket utskottet för närvarande icke har att yttra sig.

Otvifvelaktigt torde i allt fall vara, att någon tillfredsställande lösning af föreliggande fråga icke står att vinna allenast genom att, såsom motionären föreslagit, utfärda förändrade, strängare straffbestämmelser för dem, som underlåta att inställa sig vid och biträda med skogselds släckning. För ernående af en sådan lösning lärer tvärtom vara af nöden, att lagbestämmelserna i ämnet underkastas en fullständig omarbetning, dervid särskildt gränserna för skyldigheten att deltaga i släckningsarbetet torde böra noggrant fastställas. Endast i samband med en dylik omarbetning synes den nu föreslagna straffskärpningen böra komma under öfvervägande».

Hvad lagutskottet sålunda uttalat i anledning af herr Emthéns motion, synes i hufvudsak jemväl kunna tillämpas å den af herr J. Olofsson gjorda framställningen. Motionären har icke ifrågasatt en mera ingående pröfning af frågan i hela dess vidd eller lemnat rum för ett mera allsidigt bedömande af de ändrade bestämmelser, som kunna anses vara af behofvet påkallade, utan har uteslutande rigtat sin uppmärksamhet på följande tvenne spörsmål:

1:o) Om förändrade bestämmelser i afseende å uppbåd af krigsfolk för skogselds hämmande;

2:o) Om skyldighet för kommunerna att tillsätta för ändamålet erforderligt antal brandpoliser med rätt för dessa att uppbåda folk för hämmande och släckande af skogseld.

Beträffande det förra af dessa spörsmål förefinnas icke några särskilda bestämmelser vare sig i allmän lag eller särskilda författningar angående skyldighet för krigsmakten att biträda vid skogselds släckande.

Då skogseld uppkommit och antagit så vidsträckt omfattning, att grannar och socknemän icke förmått sjelfva dämpa elden, torde visserligen ofta hafva inträffat, att på begäran af vederbörande Konungens befallningshafvande handräckning lemnats från krigsmaktens sida. Äfven om en dylik handräckning i många fall kan anses vara högeligen af behovet påkallad, torde dock kunna ifrågasättas, huruvida detta förfarande numera eger stöd i gällande värnpligtslag. Någon bestämmelse derom i värnpligtslagen har emellertid icke föreslagits af motionären i berörda hänseende, och, då frågan om lämpligheten och behovet af en dylik bestämmelses införande för öfrigt torde bäst bedömas i samband med en fullständig omarbetning af hithörande stadganden, har utskottet ansett sig icke kunna taga under närmare ompröfning det förslag, som motionären i denna del framställt.

Motionären har vidare ifrågasatt, att inom hvarje kommun skulle tillsättas erforderligt antal brandpoliser, åt hvilka borde inrymmas befogenhet att uppbåda folk för hämmande och släckande af skogseld. Ehuru en sådan anordning väl för vissa trakter af vårt land kan finnas lämplig, har utskottet dock ansett frågan härom vara af mera underordnad beskaffenhet och kunna utan olägenhet anstå, tills ärendet kan blifva upptaget i hela sin vidd och komma till ett mera allsidigt bedömande än det, hvartill föreliggande motion gifver anledning.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att herr J. Olofssons ifrågavarande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1902.

På utskottets vägnar:

GEORG KRONLUND.